

Allmän värnpligt : ett väsentligt vilkor för ett folks fysiska och moralisk...

Braun , Edvard,

33 B c Br.

National Library
of Sweden

BRAUN

33 B c

*Konigswin
Varnpelt
(Br.)*

Kungl. biblioteket

0 0000 000006357

ALLMÄN VÄRNPLIGT,

ETT VÄSENTLIGT VILKOR FÖR ETT FOLKS FYSISKA OCH
MORALISKA UTVECKLING.

FÖREDRAG HÅLLET VID FÖRENINGEN VÄRNPLIGTENS

VÄNNERS SAMMANTRÄDE DEN 30. APRIL 1878.

AF

DOKTOR EDV. BRAUN

FÖRSTE BATALJONSLÄKARE VID SÖDERMANLANDS REG:TE.

Pris: 30 öre.

U t d r a g

ur

Stadgar för Föreningen Värnpligtens Vänner.

§ 1. Föreningen *Värnpligtens Vänner* har till ändamål att sprida kännedom om allmänna värnpligtens militära, sociala och politiska betydelse, att upplysa om den verkliga beskaffenheten af de militära öfningar, som densamma nödvändiggör, och öfriga dermed sammanhängande förhållanden samt att framställa de fördelar, hvilka hela folket i fredstid har att af dessa öfningar vinna med hänsyn till ungdomens uppfostran och utbildning. Föreningen skall sålunda verka för införandet i Sverige af en ny härordning, som, uppställande tillräckligt antal dugligt befäl, icke allenast fordrar, att hvarje vapenför medborgare skall under vissa år tillhöra hären, utan äfven skänker honom redan under fredstid den fullständiga utbildning, som nutidens krigskonst gör oundgängligen nödvändig för soldaten i ledet samt våra ekonomiska tillgångar medgifva, så att de trupper, som härigenom uppsättas, ej äro, då det gäller att försvara fosterlandet, motståndaren så underlägsne i fasthet och duglighet, att de icke med hopp om framgång kunna gå honom till mötes. — Föreningen har jemväl till syftemål att utreda och ådagalägga, att vårt land eger förmåga att bära de bördor, som äro förenade med en sådan härordning.

§ 2. Föreningens styrelse har sitt säte i Stockholm och består af föreningens ordförande och 50 af föreningen valde ledamöter; ordförandene för de filialafdelningar, som kunna bildas i landsorten, inträda jemväl såsom ledamöter i styrelsen. Styrelsen utser inom sig vice ordförande, samt inom eller utom sig kassaförvaltare och sekreterare. Kassaförvaltare och sekreterare, som utses utom styrelsen, inträda genom valet som ledamöter i densamma.

§ 3. Föreningen samlas till ordinarie sammanträde en gång om året i Mars eller April månad.

§ 4. Styrelsen eger kalla och antaga nye ledamöter i föreningen.

§ 5. Enskild ledamot af föreningen eger hos styrelsen föreslå nye ledamöter samt ingifva förslag i föreningens angelägenheter och för öfrigt på lämpligt sätt befordra föreningens ändamål.

ALLMÄN VÄRNPLIGT,

ett väsentligt vilkor för ett folks fysiska och
moraliska utveckling.

Föredrag af Bataljonsläkaren Doktor Edv. Braun.

M. H. Ännu återstår en synpunkt, hvarur vi icke betraktat allmänna värnpligten — helsovårdens.

Man hör ofta värnpligtens motståndare påstå att de värnpligtige skulle ifrån garnisonslifvet hemföra allehanda sjukdomar och tygellösa vanor, som skulle sprida sin fysiska och moraliska smitta öfver landet. Ingen åsigt kan vara falskare. Vi hoppas tvärt om kunna bevisa, att den enda institution, som i våra dagar tillnärmelsevis kan förverkliga de gamles verldsbekanta sträfvan »mens sana in sano corpore» (en frisk själ i en frisk kropp) är den allmänna värnpligten. Må den, som i viljelös sinnesslapphet förnämt ler åt denna sträfvan, såsom en oupphinnelig dröm, erinra sig eller taga reda på, hvad det var som gjorde att det lilla grekiska folket förmådde å ena sidan svinga sig upp till en sådan höjd af bildning, att det i många stycken (t. ex. filosofi och bildande konst) ännu i dag står ouppnådt, och å den andra anamma en sådan viljekraft och mandom, att det kunde motstå Persiens kolossala öfvermakt. Denna mandom (*ανδρεία*) var icke ett tillfälligt hänförelsens rus, utan den mogne frukten af afsigtliga sträfvanden till harmonisk utveckling af själ och kropp.

Dessa sträfvanden förringas ingalunda deraf att greker-
nas religion var antropomorfistisk och att deras kult ålade
och på samma gång befordrade ett sådant jemnmått mel-
lan kropp och själ samt mellan lemmarna inbördes. Har-
moni och skönhet voro sålunda mindre Gudarnas gåfva till
det grekiska folket, än grekernas offergård till dem. Reli-
gionen betingade här som annorstädes uppfostran. Hellas'
sköna natur bibringade landets invånare föreställningen om
en olymp af öfvermenskligt formsköna varelser, idealer, som
människan hade att efterlikna; det religiösa föreställnings-
sättet utvecklades till åsigter, åsigterna trädde ut i det
praktiska lifvet i form af seder, bruk och uppfostran.

Men hurudan var då in praxi denna grekernas uppfo-
stran, som i teorien gick ut på så höga mål, och huru för-
verkligade hon de samma?

Ungdomens uppfostran i Grekland hade en tvåfaldig
betydelse. Barnet och ynglingen skulle läras att utveckla
och vårda sin kropp, odla sitt förstånd och inhemta vetande.

Inom de olika staterna lade man större vikt än på den
ena, än på den andra riktningen, men alltid var man med-
veten om bådas nödvändighet. I Athen höll man den gyl-
lene medelvägen och behandlade båda hufvudriktningarna
med lika omvårdnad. En blick på den Atheniensiska ung-
domens dagliga lif bör därför icke vara utan intresse.

Vid solens uppgång samlades ungdomsskaran till kropps-
öfningar, och gymnasiarken såg noga efter att ingen fatta-
des. För de mindre gossarne bestodo öfningarna mest i
lekar, och få äro de lekar, som ses på nutidens lekplatser
och som icke voro kända i Athen för 2,000 år sedan.

För de äldre gossarna och ynglingarna voro kroppsöfnin-
garna mera metodiskt ordnade och man hade för de samma
särskildt inrättade öfningsplatser (*παλαιότερα*). Dessa hade
till ändamål att stärka och utveckla kroppen, gifva för-
måga att uthärda ansträngingar och genom rörelsernas

snabbhet och noggranhet öka kraften. Inga kläder, nyttjades. Med kroppen glänsande af olja trädde ynglingarne fram på den med sand beströdda arenan, och brottningen tog sin början under iakttagande af vissa regler, som skispade rättvisa mellan de täflande.

För de mera framstående var det tillåtet att pröfva sig i tvekampen (*παγχράτιον*), der det stod den täflande öppet att använda slag och stötar af den knutna handen för att öfvervinna sin motståndare. Den egentliga knytnävekampen (*πυγμή*) var deremot förbjuden på palestran och ansågs endast anstå dem, som ville uppträda täflande om priset vid de olympiska spelen. Vid öfningarna i språng ökades småningom kroppens tyngd genom vigter af bly (*άλτῆρες*), som den hoppande höll i händerna.

Diskuskastningen (*δίσκος*) afsåg i första rummet att utveckla och stärka skuldrorna och bälten, men det ansträngande kastet tog för öfrigt i anspråk hela kroppens muskulatur.

Bollspelet var mera egnadt att sysselsätta de mindre och svagare gossarna. Ridkonsten hade nått en utveckling, hvarom den beryktade Parthenonsfrisen än i dag bär vittne, väckande kännarens beundran.

Efter slutade öfningar begaf sig hela skaran till badet, och sedan lemmanne blifvit afsköljde från dammet och vederqvickte, följde en kort hvila, hvarefter man gick att stärka sig med en enkel måltid, innan dagens egentliga arbete begynte.

Vid det 15:de lefnadsåret var ynglingen mogen att lemna sin grammatiker och han gick att söka sin utbildning inom andra anstalter, som voro för de grekiska samhällena egendomliga. Hittills hade hans kroppsöfningar tagit lekens form, nu skulle hans lemman härddas till hårdare prof, och han anmälde sig till inträde på *gymnasium*.

De grekiska gymnasierna, till antalet fyra, *Ptolomæi*, *Lykeion*, *Akademia* och *Kynosarges*, voro offentliga parker med vidsträckta gräsplaner och skuggiga gångar, bildstoder och altaren åt ungdomsålderns skyddsgudar. Ursprungligen voro de afsedda till öfningsplatser för ungdomen, som skulle utbildas till fäderneslandets försvar, och voro därför ställda under inseende och ledning af statens embetsmän, som derjemte hade att vaka öfver ordning och skick vid täflingarna. Sedan ungdomen härstädes öfvats på gymnasiets öppna platser och badet uppfriskat de tröttade lemmarna, samlades de vetgirige kring någon värderad lärare, af hvars mun de upphemtade vishetens skatter. Lärrotiden för hvarje yngling, som ville fullständigt genomgå de gymnastiska öfningarna och lära sig vapnens bruk, varade i 2 år, innan han egde rätt att låta inskrifva sig såsom attisk medborgare. Dess förinnan måste dock ämnessvennen genomgå vapenprof och fullständig besigtning, hvarförutan han icke kunde godkännas och förklaras värdig att försvara fäderneslandet.

Med stor högtidlighet fördes epheben då till Ägrauros' tempel att der aflägga sin medborgare-ed. Af staten fick han den korta, svarta manteln (*χλαμύς*), skölden och lansen, och med lågande hjerta trädde han fram för att inför sina medborgare, anförvandter och jemnåriga aflägga löftet: »Dessa heliga vapen vill jag icke vanära och icke öfvergifva min vapenbroder i ledet. Jag vill försvara helgedomarna så väl som det icke helgade, antingen jag är allena eller med andra. Jag vill icke lemna fäderneslandet förminskadt åt mina efterkommande, utan större och bättre än jag det emottagit. Jag vill lyssna till förståndige mäns omdömen. Jag vill lyda lagarna som äro gifna och som folket förenar sig om att gifva, och om någon bryter dem, vill jag icke låta sådant ske, utan försvara dem, må vara att jag är ensam eller alla med mig; statens religion vill jag hålla i ära.»

»Så lydte hans ed — säger Professor *Kjellberg*, hvars

skildring* jag lånat — och många voro de som aldrig glömde honom. Att en gång kunna förklaras värdig att bära vapen till fäderneslandets värn var den grekiske ynglingens stoltaste dröm, och det ögonblick, då han skulle emottaga den efterlängtade skölden, stod såsom ett glänsande mål för hans lågande själ. Fäderneslandet var hans ungdoms första kärlek och tidigt lärde han sig att högt akta äran att dö för sina faders jord. Detta var hans ungdoms skönaste lärdom, och huru denna lärdom verkade på den mogna mannen, derom bär häfden vittne. Det var de forne epheberne från *Akademia* och *Lykeion*, som stodo i leden vid *Marathon* och *Platea* och som sutto vid roddarbänkarne vid *Artemisium* och *Salamis*.»

— Sådan var de grekiska ynglingarnes uppfostran och sådana de resultat, hon lemnade. Såsom vi se stälde det grekiska samhället stora anspråk på dem, som hade att vaka öfver ungdomens fysiska uppfostran, ty af denna berodde fäderneslandets framtida trygghet. Men det undföll icke de gamles oförvillade omdöme, att det ej är den fysiska styrkan allena, som vinner segrarna. Hon måste sporras af viljans kraft, tyglas af sinnets lugn, styras af tankens ljus, så framt hon ej skall förspillas i fruktlös kamp. Aldrig har något folk på ett mera lysande sätt lagt i dagen, huru fysisk och psykisk uppfostran kunnat samverka till en harmonisk utveckling af de menskliga anlagen. Hos intet folk har en omsorgsfullare vård egnats åt det uppväxande släktets fysiska utbildning och hos intet annat har den intellektuella utvecklingen varit rikare och mera ursprunglig. Slutligen har intet folk till antalet fåtaligare för sin frihet och själfständighet stridt en ärorikare strid och gått segrande derur.

* *Ungdomens uppfostran förr och nu*. Tal vid Upsala läkareförenings årsfest d. 16. Sept. 1876.

Se der hvad ett litet folk förmår, som genom nationell uppfostran är vordet genomträngdt af religion, vördnad för lag och rätt, frihetsanda och fosterlandskärlek!

M. H. En sådan uppfostran skall, derom äro vi öfvertygade, af samma skäl och på samma grunder värnpligtsinstitutionen skänka äfven oss, särdeles om hon stödes på ett skolsystem af klassisk anda. Liksom grekernas gymnasier skola de värnpligtiges högstskolor varda nationella uppfostringsanstalter icke blott för de värnpligtige sjelfva, utan medelbart genom dem för den stora massan af Sveriges folk. Betydelsen häraf kan af ingen tänkande förbises, som erinrar sig, att denna lärarestam, som årligen återvänder till sina hemorter och sprides åt alla håll af landet, utgör en här af mer än 20,000 man. Hafva dessa värnpligtige fått lära sig — och hvarifrån skulle någon anledning hemtas att de icke skulle göra det? — vördnad för religion, för lag och öfverhet, sedlighet, ordning och skick, så skola dessa grundsatser om icke genom ord, så genom lefnad och exempel, hvilka just utgöra det bästa lärosättet, spridas i landet och ingjuta hos folket en pligtens och ordningens anda, som redan fördelaktigt utmärker den indelte soldaten framför dagakarlen.

Skulle någon häremot invända, att just motsatsen torde vara att befara och att tvärt om förakt för religion och öfverhet, sedeslöshet och oskick skulle med de återvändande värnpligtige spridas bland den menlösa allmogen, så är en sådan uppfattning i dubbelt hänsende oriktig. Hon är oriktig därför, att det lika litet finnes något skäl, hvarför den under befälets omedelbara tillsyn timme efter timme med gymnastik, exercis, teoretiska studier sysselsatte värnpligtigen skulle få ens tid och tillfälle att utsätta sig för ett sysslöst lifs skadliga inflytelser, som den värnpligtiges mot all förnuftsgrund sålunda åsamkade sedeslöshet skulle hafva en för dylika intryck aldeles blottställd och oefaren allmänhet att verka på. En sådan uppfattning är en svärmisk

stadsbos, som vid åsynen af de stora städernas eländen drömer sig till ett oskuldens eden, som ju om någonstädes måste vara till finnandes på landet, men som i verkligheten finnes endast i hans egen inbillning: ty sannerligen våra landtbor nu för tiden äro så menlöse som förra seklets herdepoesi älskade att framställa dem.

På landet finnas åtminstone till graden fullt ut lika mycken råhet och djuriskhet som i staden och, om icke lika högt uppdrifven förslagenhet och list, dock ganska mycken naturlig slughet. Härom vittna de talrika slagsmåls-, knifskärings- och fylleri-mål, som förekomma vid våra häradsrätter och det tysta bifall, blandadt med beundran, som en del af allmogen skänker hvarje tvetydig affär, som är så slugt beräknad, att han icke kan åtkommas af lagens arm.

För öfrigt se vi ju dagligen detta våra vedersakares påstående vederlagdt genom det sakförhållandet, att de ynglingar, som genomgått våra underbefälsskolor, redan nu börja varda eftersökte af enskilde arbetsgifvare för de kunskaper, den ordning och det höfviska skick, som de förvärfvat just i dessa så illa anskrifna skolor.

Har på samma sätt den värnpligtige — jack vare disciplinens makt och bildade kamraters exempel — lärt sig att ansa sin kropp och hålla sina kläder snygga och rena, så kan man vara säker på, att han, hemkommen till de sina, icke skall finna sig uti att se sin omgifning oren och osnygg, utan småningom bibringa denna sina egna förvärfvade vanor i detta hänseende.

Har han under fältmarscher fått lära sig, att det är ohelsosamt att dricka vatten ur kärr och träsk, eller varit vittne till, hurusom kamrater, hvilka förtärt sådant vatten eller annat, bemängdt med afflöden från stall och ladugårdar, sjuknat i frossa eller nervfeber, skall han vid något tillfälle derför varna någon bekant på hemorten och dermed möjligen rädda denne från sjukdom och död. Hafva hans ande-

dräftsorgan vänjt sig vid jemförelsevis frisk luft i kasernrummen, så skall han finna luften qvaf och dålig i fäderne-stugan och yrka på vädring; har han vänjt sig vid åsynen af rena golf, af rena husgeråd, af snygga sängkläder, rent linne o. s. v., så skall han sträfva efter att förskaffa sig dessa lifvets behag och förmå andra att göra det samma.

Till stöd för dessa sina yrkanden skall han anföra hvad han lärt sig på doktors föreläsningar i helsolära, att osnygghet och osundhet äro förvandta begrepp och att den osnygga oftare angripes af sjukdom och smitta än den renlige.

Han skall vidare, stolt öfver sina nyförvärfvade kunskaper, upplysa de sina, att isynnerhet instängd luft innehåller milliarder småorganismer och svampsporer, som belägga alla föremål med ett stoftfint, mögelartadt dam, som kan ådraga hvar och en, som lefver och andas deri, sjukdomar, hvilkas gift till och med efter åratals kan vara verksamt. För att öfvertyga dem om tillvaron af denna osunda s. k. bakteriehaltiga luft, som icke utan grund misstänkes vara bärare af de stora farsoterna, skall han vädja till deras syn och lukt. Han skall erinra dem om soldammet eller dessa fina, lätta stoftpartiklar, som dansa i våra rum, när en solstråle faller derin, och om den vidriga lukt, som vidlåder våra offentliga bygnader, våra skol- och tings-salar. Han skall vidare lära dem, att luften äfven orenas af den kolsyra vi med hvarje andetag utandas och än mera af våra kroppars utdunstningar, och detta naturligtvis mer ju flere personer vistas i rummet, samt att den luft, som innehåller mer kolsyra än 2 delar på 1,000, icke inandas ostraffadt.

Efter framställning af sådana skäl, för hvilka äfven det enklaste förstånd skall vara tillgängligt, skall litet hvar kunna begripa, hvarföre det är nödvändigt att vädra sina rum och hålla sin kropp och sina kläder rena.

Har en person sårat sig, fått en arm, ett ben brutet, skall den värnpligtige, tack vare den undervisning han i

förbandslära erhållit vid skolan, kunna hämma blödningen eller anlägga ett tillfälligt förband, tills läkare hunnit anlända.

Hvilken nytta skall tillskyndas den allmänna hälsovården genom sådana lärdomars spridning genom menige man till menige man, derom kan den bäst göra sig en föreställning, som af erfarenhet vet, hvilket förtroende allmogen i allmänhet skänker sina »gelikar», vare sig deras läror röra religion eller läkekonst. Att lärarne tillhöra den yngre generationen och lärjungarne den äldre kan visserligen synas stadsbon vara upp- och ned-vända verlden, men så betraktas saken ingalunda af allmogen. Han är tvärt om — och vare det sagdt till hans evärdeliga berömmelse — van att blicka upp till det uppväxande släktet, såsom till den uppgående solen, hvilket skall gifva honom det ljus och den upplysning, som han sjelf måst försaka.

Och till hvilken nytta skola icke de värnpligtige, uppfostrade till laglydnad och ordning, varda för ordningsmaktens handhafvare vid hotande eller utbrutna oordningar i folkförsamlingar?

Och huru skola icke desse med hvart år, som ökar de värnpligtiges antal bland folket, varda allt sällsyntare och sällsyntare och slutligen, när hela folket genomgått den skolan, varda uppståndelseväckande undantag, i synnerhet om dryckenskapen aftager i samma förhållande, som de senare åren utvisat?

Och huru skall icke den allmänna värnpligten bättre än något annat medel genom disciplinens och exemplets makt verka till minskande af denna folkets skötesynd?

På detta sätt skall den allmänna värnpligten varda en vigtig häfstång för höjandet af folkets moraliska kraft och stärkandet af dess samfundsanda. Alla medborgares deltagande i samhällets pligtlif skall nemligen utgöra en stark motvigt mot den nu rådande ligkiltigheten för det allmänna

och benägenheten att blott tänka på sig sjelf, ett förhållande så mycket mera samhällsförderligt, som det nu för tiden på alla andra det sociala och politiska lifvets områden gäller att hålla tillsammans, om man icke vill gå under.

Beträffande åter påståendet, att de värnpligtige skulle ådraga sig ohelsa genom kasernlifvet, så är detta för en läkare aldeles obegripligt. De förnämsta vilkoren för ett sundt lif äro: godt dricksvatten, frisk luft, renlighet till kropp och kläder, god mat, ändamålsenlig beklädnad, harmonisk utveckling af kropp och själ, lämplig omvexling mellan sömn och vaka.

Låt oss tillse, om några hinder möta att få dessa vilkor uppfylla vid högskolan!

Godt vatten torde utan svårighet kunna fås öfverallt, der det kan komma i fråga att upprätta högskolor för de värnpligtiges utbildning, och finnes det icke, så är det icke förenadt med några stora kostnader att borra den ena brunnen efter den andra, tills man påträffar sådant. De flesta städer torde också hafva vattenledningar, som med lätthet kunna inledas i kasernerna och tjena till så väl dryck som snygghetsbad. Mindre godt vatten kan för öfrigt renas medelst silning genom kolfiltera.

Frisk luft kan åstadkommas dels genom vädring, öppnandet af fönster och dörrar, dels genom särskilda ventilationsinrättningar, som äro af åtskilliga slag (aspirations- och propulsions-) och som naturligtvis komma att vederbörligen afses vid kasernernas nybyggnad.

Luftvexlingens storlek kommer naturligtvis att rättas efter physiologiens fordringar: 30 kub.-meters stående luft-kub per man och lika stor ventilation per timme och person om dagen samt något större (50 kub.-meter) om natten. Härigenom skall den osunda, bakterie- och kolsyre-haltiga luften aflägsnas eller åtminstone till oskadlighet utspådas.

Renlighet till kropp och kläder är någonting, som soldatinstruktionens § 10 redan ålägger soldaten såsom en oefftergiffig pligt. Att reglementet icke efterlevvats, har berott deraf, att det icke kunnat efterlevvas, då staten icke bestått soldaten hvarken vatten, tvättskål eller handduk — requisita, som äro oundgängligen nödvändiga för tillfredsställandet af denna helsovårdens fordran och icke äro förenade med några synnerliga kostnader att anskaffa.

Badning och simning äro i tjenstgöringsreglementets § 37 anbefalda, »då tillfälle dertill gifves», men några systematiska öfningar finnas dock icke föreskrifna. Sådana äro likväl både ur helsovårdens och gymnastisk-militärisk synpunkt (flodöfvergångar) angelägna samt lätta att anordna i våra sjöstäder t. ex. efter mönstret af siminrättningen i Parmas' militärskola eller lägret vid Krasnoe Selo. Till hafsbad och brunnsdrickning komma, efter hvad vi med säkerhet hafva oss bekant, tillfällen att beredas de värnpligtige enligt italienska mönster.

God mat är den, som ersätter de genom en människas arbete lidna kraftförluster och bör vid mera ansträngande verksamhet (fälttjenst) utgöra $\frac{1}{20}$ af kroppens vikt. Anslås denna i medeltal till 165 R och afdragas $\frac{10}{13}$ vatten och 7 ort salter, hvilka icke äro i egentlig mening närande $\left(\frac{16500}{20} - \frac{16500 \cdot 10}{20 \cdot 13} - 7\right)$, så återstå 184 ort qväfvehaltiga och qväfvefria näringsämnen.

Då nu förhållandet mellan dessa bör vara såsom 1 : 4 och mellan de qväfvefrias arter, fett och kolhydrat, såsom 1 : 8, så varder det fysiologiska normalmättet:

46 ort ägghviteämnen, 17 ort fett, 121 ort kolhydrat och 7 ort salter eller tillsammans 191 ort vattenfri föda.

Jemförom härmed näringsämnenas mängd i Utspisningsstaten för Svenska armén af den 12. Juni 1874!

Matsedeln N:o 1 (4 dagar i veckan).

Mjukt bröd (2 \mathfrak{E})	ä. 15,00	f. 2,90	k. 89,10	s. 3,00
Sötmjölksost (12 ort)	» 3,48	» 3,66	—	» 0,54
Kaffe (2 ort)	» 0,10	—	» 1,10	—
Socket (3 ort)	—	—	» 2,89	» 0,01
Sill (20 ort)	» 3,50	» 2,94	—	» 3,68
Färskt kött (85 ort = 68 benfr.)	» 18,76	» 10,50	—	» 2,00
Korngryn (16 k.-t. = 76,80 ort)	» 8,76	» 1,84	» 55,22	» 1,07
Salt (3 ort)	—	—	—	» 3,00
	ä. 49,60	f. 21,84	k. 148,31	s. 13,30
	233,05 ort.			

Matsedeln N:o 2 (2 dagar i veckan).

Mjukt bröd (2 \mathfrak{E})	ä. 15,00	f. 2,90	k. 89,10	s. 3,00
Sötmjölksost (12 ort)	» 3,48	» 3,66	—	» 0,54
Kaffe (2 ort)	» 0,10	—	» 1,10	—
Socket (3 ort)	—	—	» 2,89	» 0,01
Sill (12 ort)	» 2,10	» 1,70	—	» 2,21
Salt kött (75 ort = 60 benfr.)	» 12,12	» 3,84	—	» 13,26
Ärter (12 k.-t. = 75,60 ort)	» 13,13	» 1,21	» 31,21	» 1,50
Salt (3 ort)	—	—	—	» 3,00
	ä. 45,93	f. 13,37	k. 124,30	s. 23,52
	207,12 ort.			

Matsedeln N:o 3 (2 dagar i veckan).

Mjukt bröd (2 \mathfrak{E})	ä. 15,00	f. 2,90	k. 89,10	s. 3,00
Sötmjölksost (12 ort)	» 3,48	» 3,66	—	» 0,54
Kaffe (2 ort)	» 0,10	—	» 1,10	—
Socket (3 ort)	—	—	» 2,89	» 0,01
Sill (12 ort)	» 2,10	» 1,70	—	» 2,21
Salt fläsk (40 ort)	» 6,27	» 3,29	—	» 6,72
Ärter (12 k.-t. = 75,60 ort)	» 13,13	» 1,21	» 31,21	» 1,50
Salt (3 ort)	—	—	—	» 3,00
	ä. 40,08	f. 12,76	k. 124,30	s. 16,98
	194,12 ort.			

Denna jämförelse utfaller, såsom vi se, på ett för matsedlarnes sammansättning öfver hufvud så fördelaktigt sätt

att näppeligen en lyckligare lösning af denna svåra fråga kan gifvas.

Mot *beklädnaden* kan ur helsovårdens synpunkt, sedan den låga ståndkragen införts, vapenrocken gjorts så vid att en vest kan bäras derunder, kapprocken fått en hög, uppfällbar krage och hufvudbonaden utgör den lätta, mjuka lägermössan, ingen skäligen anmärkning göras.

Harmonisk utveckling till kropp och själ måtte väl vara tillbörligt afsedd, då den värnpligtige mellan de teoretiska studierna får *under befålets omedelbara tillsyn* gymnasticera, exercera, bajonettfäkta, göra fältmarscher, bada, simma — allt öfningar som försiggå i friska luften.

Visserligen kan icke nekas att gymnastik, oförsigtigt handhafd, kan medföra och verkligen någon gång medfört skada, särdeles å till åren äldre rekryter, som genom föregående groft och tungt arbete fått en styf och ovaldig kropp; men dessa olyckshändelser kunna icke gerna drabba de värnpligtige, hvilkas lemmar ännu hafva hela ungdomens naturliga böjlighet och smidighet. Vill man nagelfara så strängt med gymnastikens fel, som snarare äro hennes *oförsigtige* handhafvares, så måste man, rättvisan och sanningen till ära, å andra sidan erkänna hennes vida öfverlägsnare förtjenster, såsom den der genom kroppens planmessiga utbildning utvecklar soldatens kraft och färdighet med hänseende till de fordringar, som ställas på honom af hans kall.

I England, der man först på senare åren infört gymnastiken såsom obligatorisk öfning vid militärskolorna, har man funnit att soldaten efter 3 månaders gymnastik fått bröstvidden ökad med 4 m.m., omfånget af öfverarmen med 19 m.m. I Tyskland hafva 75 %, som gymnasticerat 5 månader å rad, ökat sin bröstvidd med 17 m.m. och sin kroppsvigt med 2 kilogram.

Betydelsen af dessa mått ådagaläggas bäst deraf, att till soldat i Frankrike icke antages någon, hvars bröstvidd

icke med 14 m.m. öfverskjuter halfva minimilängden (1,54), i England med 1—12 (allt efter olika vapenslag), i Österrike med 29 wienertum o. s. v., allt i följd af den erfarenhet man tror sig hafva gjort, att den, som icke uppnår dessa mått, har lungsot eller anlag dertill.

Exercis är ingenting annat än en på militäryrket tillämpad gymnastik och delar således med denna förtjensten att göra soldaten stark, vig och hurtig. Hit räknas ock den uppöfning och skärpning af sinnesorganen, som med nutidens taktik äro så nödvändiga för soldaten.

Återstår lämplig *omvealing mellan sömn och vaka*.

Taptot går kl. 9 e. m., reveljen kl. 5 f. m. Deremellan ligga 8 timmar, som det står den värnpligtige fritt att använda till hvila. Detta timantal är aldeles tillräckligt äfven för ynglingar, som i allmänhet behöfva litet mera sömn än äldre, när de få sofva nattetid och oafbrutet.

Och att hvilans skall varda efterlängtdad och hvilotiden verkligen till hvila användas, därför skola nog dagens mödor utan disciplinens tillhjälp draga försorg.

Vi äro nu komne till slutet af vår mönstring. Jemförelsen mellan de allmänna vilkoren för ett sundt lif och dem, som de värnpligtige under sin utbildning vid högskolan komma att underkastas, leder, såsom vi sett, till det resultat, icke allenast att de uttalade farhågorna för de värnpligtiges helsa äro inbillade, utan tvärt om att det rörliga, friska lifvet vid skolan bör utveckla och härda kroppen — alltså äfven mot inflytelser af sjukdom och smitta.

En förutsättning för denna slutsats är — vi erkänna det — att de för de värnpligtiges herbergerande afsedda lokaler, de må kallas kaserner eller etablissement, skola vara nybygda och uppförda med fäst afseende på nutidens hygieniska fordringar. Försvinner denna förutsättning, så måste resultatet något modifieras. Vi säga *något*, emedan

i alla fall de värnpligtige endast *ett* år skulle komma att lefva under de mindre fördelaktiga helsovilkor, som gamla kaserner alltid erbjuda. Erfarenheten har nemligen på det ojäfvigaste ådagalagt — hvad a priori kunnat väntas — att de kaserner, som uppfylla helsolärans fordringar, visa ett vida fördelaktigare helstillstånd än de gamla monumentala, som blott tillfredsställa arkitekturens eller de rent militära intressenas. Så har dödligheten bland Londons gardestrupper efter upprättandet af de nya paviljongkasernerna (»Block system») nedgått ifrån 20,5 p. m. till 9,43 p. m. och utgör för hela armén i den sjukdom, som är den säkraste mätaren på kasernernas sundhet, nemligen nervfebern 4,63 %, medan hon uppgår i Belgiens gamla kaserner till 16 %, i Frankrikes till 26 % och i Preussens till 32 %.

Visserligen äro kaserner af paviljongsystemet dyrare än de gamla monumentala både till följd af de flera byggnaderna och den vidsträckt tomtplats de erfordra, men så är, ur samma ekonomiska synpunkt sedt, soldaten en stats dyrbaraste och svårersättligaste materiel och alltså hans helsa, hvarpå härens tjänstbarhet beror, en ofantligt viktigare beståmningsgrund. Samhället fordrar af hvar och ett af sina barn att det skall ställa alla sina krafter till dess förfogande och uppställer på grund häraf en här af 100,000 man, eliter af dess befolkning, som skola försvara dess ära och sjelfständighet, men det har alls ingen rätt att försätta desse män i sådana lefnads- och verksamhets-vilkor, som hota deras lif och helsa. Häruti har allmänheten obestriddligen rätt. Kunna vi sålunda icke klandra hennes betänkligheter och farhågor för kasernlifvets skadliga inflytelser, utan anse dem såsom det naturliga uttrycket af föräldrahjertats ömmande, bäfvande omsorg för sina barn, så vore det ett brott att dölja denna systemets svaga sida, om en sådan verkligen finnes. Men en sådan sida finnes icke eller, rättare sagdt, det beror helt och hållet af landets representanter och icke

minst af allmogens att genom bifall till regeringens anslagsförslag för just detta ändamål aldeles undanrödja henne.

Värnpligtens öde synes sålunda från hvilken synpunkt man än betraktar den samma ytterst bero på 3:ne vilkor.

Det ena och första är svenska folkets offervillighet, det andra landets förmåga att bära institutionens kostnader, det tredje högskoleledarnes vuxenhet för sitt kall.

Det sista vilkoret torde vara höjdt öfver allt tvifvel och är för öfrigt ingalunda opröfvadt i vårt land.

Hvilken annan verksamhet, om ock i mindre omfång, hafva befälen vid Carlbergs krigsskola, vid Carlskronas och Carlsborgs underbefälsskolor? Och hafva icke dessa befäl i alla afseenden fyllt sina pligter såsom förmän och lärare, såsom målsmän i föräldrars ställe? Också lär väl ingen neka att de lärjungar, som utgått ifrån dessa skolor, hemfört till fädernebygden ett förvärfvadt kapital af mera harmoniskt utbildad kropp, ett mera vidgadt vetande och mera stadgade sedliga grundsatser.

Det andra vilkoret har landtmannapartiet sjelft dragit försorg om att undanrödja genom det förslag till härordning, som det framlagt på innevarande riksdags bord och hvars kostnad icke skäligen kan misstänkas öfverskrida landets tillgångar. Huru ställer sig detta förslags ekonomiska sida? Dess härordning beräknas kosta inemot 30 millioner årligen.* Divideras denna budget med de föreslagna öfningsdagarnes antal, som utgör omkring 6 millioner, så kommer hvarje öfningsdag att kosta 5 kronor, under det att 1875 år sförslag med mer än 12 millioner öfningsdagar blott kostar 2,60 kr. pr öfningsdag. Tydligare kan icke erkännas att landets tillgångar icke utgöra något hinder för den allmänna värnpligtens antagande.

Nej! det är icke på dessa vilkor, det är på det ena

* Se Särskilda Utskottets utlåtande N:o 1 vid innevarande års Riksdag.

och första, på det svenska folkets *personliga* offervillighet som allt beror. Efter mer än en 60-årig fred har det glömt — glömt därför att det aldrig erfarit — hvilka offer fäderneslandets ära och själfständighet kostat våra fäder.

Vant vid denna freds, jag säger ej välsignelser utan njutningar, vill det icke tänka sig möjligheten att rubbas i sin ro kring de egyptiska köttgrytorna, vågar icke se krigets elände i ansigtet, utan tror sig likt igelkotten säker för sina fiender genom att rulla in sig i sin själförblindande egoism. Men den dag kan vardä kommande — det Gud förbjude! — då folket vaknar ur sin förblindelse, vaknar, men vaknar »för sent», då det, likt det grekiska, glömskt af fädrens exempel, af aktningen för sig sjelft, af omsorgen om ungdomens uppfostran till manlig idrott, försjunket i egoism och sinlig njutning, förlorar sin själfständighet och varder örnarnas rof.

Jag tillåter mig att såsom ett varnande exempel ur Professor *Kjellbergs* ofvan anförda tal anføra följande skildring af det grekiska folkets förfall:

»I det Atheniensiska folkets kulturhistoria kan man, säger han, urskilja 3 perioder:

Den *Solon'ska*, då lagarne om statens uppsigt öfver ungdomens moraliska och fysiska uppfostran med stränghet tillämpades.

Frihetsperioden, då den personliga friheten allt mera frigjorde sig äfven ifrån lagarne, hvilkas anseende undergräfdes af sofister och filosofer.

Den ofria perioden, då all kontroll öfver ungdomens uppfostran upphörde och staten förlorade sin själfbestämningrätt.

Under den första af dessa perioder, som slutade med det Peloponnesiska kriget, var uppfostrans mål att bilda kraftiga och sedliga medborgare, under den andra hade det sedliga momentet vikit och under den tredje, som tog sin början

med det romerska väldet i Grekland, trängde sig det sinliga njutningsbegäret fram i förgrunden, sedan vördnaden för heder och dygd blifvit bortresonnerad af den dialektiska spetsfundigheten.

Det Atheniensiska folket och med det hela Grekland visar äfven steg för steg följderna af denna förändrade uppfostran. Hjeltarne, patrioterne och statsmännen blefvo allt mera sällsynta och i deras ställe uppträdde hvarandra hånande sofisterna och samvetslösa demagoger, för att i sin tur lemna rum för utsväfvande veklingar och krypande lycköskare, som utan skam sågo fäderneslandet försjunka i trældom, obekymrade blott de sjelfve kunde finna nåd för sina utländska herrars ögon.

Så länge kärleken till fäderneslandet, dygd och enkla seder från slägte till slägte inplantades i den grekiska ungdomens sinnen, fanns ingen yttre makt, som kunde kufva än mindre tillintetgöra det lilla folket på sin halfö och öar.

Men den tiden kom till slut, då greken ej längre fann sin glädje och stolthet i att offra allt för fosterjorden, då sofisterna, epikuréerna och cyniska talarna samlade omkring sig den vetgiriga ungdomen för att bevisa henne att kärleken till fäderneslandet var en dumhet, att dygd ej fanns och att det enda berättigade intresset var den sinliga njutningen.

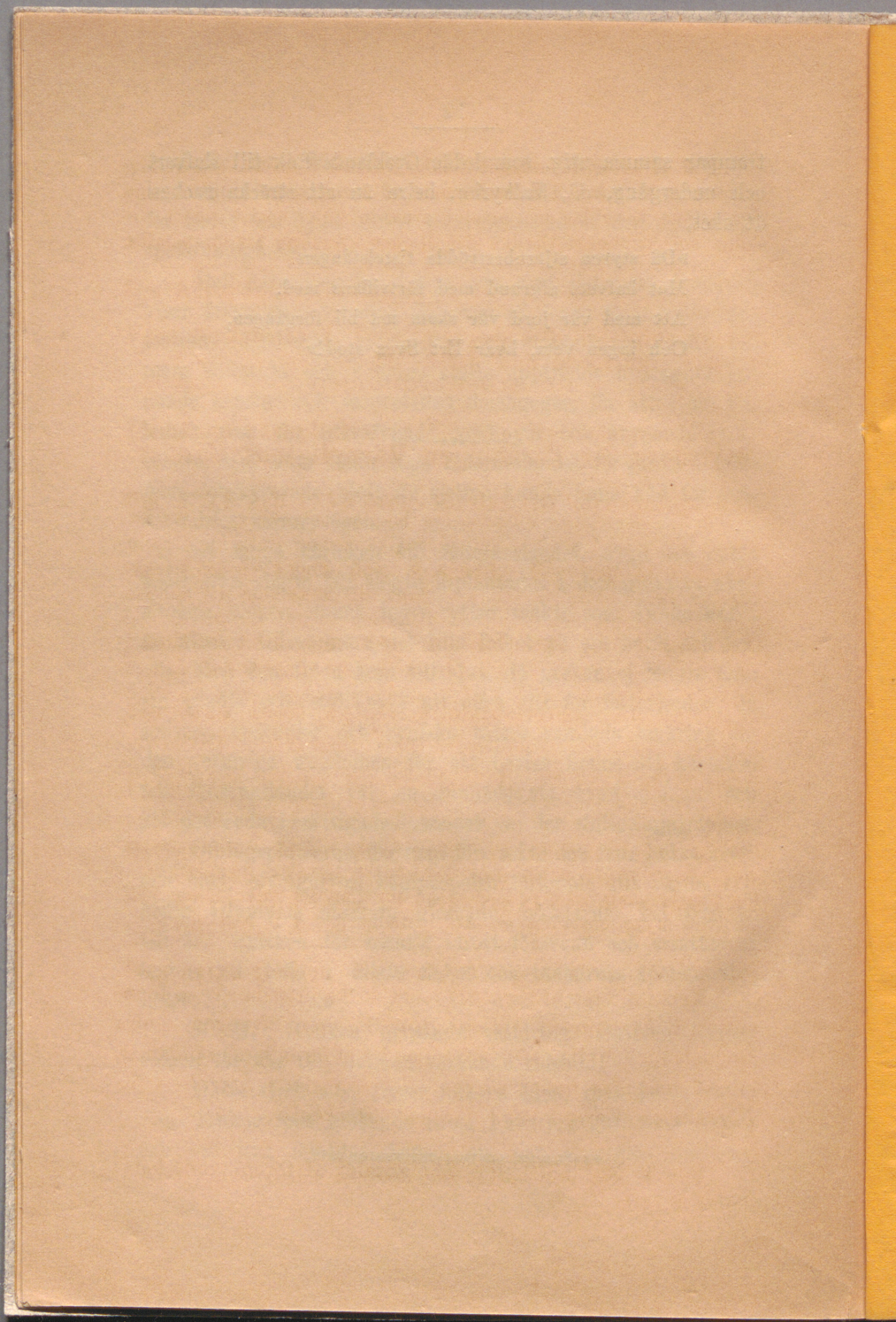
Öfningsplatserne, der man förr sökte och fann helsa, kraft och mod, öfvergåfvos, kämpaspelen förlorade sitt värde, och kring Olympias stadium glesnade åskådarnes led från år till år. Smaken för manlig idrott försvann och ersattes af lusten att täfla i talets finhet och tankarnas spetsfundigheter»

M. H. Hvilken gripande skildring, skrifven liksom inkom för vår tid, hvilken varnande tidsbild!

Mätte Gud, som styrer folkens öden, rista denna historiens lärdom med glödande runor i hvarje svensk mans bröst, och om han föraktar henne, om han i sorglös njutning

trampar samma stig, som ledde Greklands folk till slafveri
och undergång, då, Valkyrrior, helre än att sträcka nacken
åt oket,

»Då styren stjernbeströdda tistelstängen
Mot hafvets afgrund med förtviflans mod,
Att med vår jord vår skam må bli förgången,
Och ingen veta, hvar Ert Svea stod!»

§ 6. I årsafgift erlägger manlig ledamot 3 kronor och qvinlig ledamot 2 kronor. Till betäckande af föreningens utgifter, som icke kunna bestridas med årsafgifterna, insamlas medel genom särskilda subskriptioner, hvilka det äligger styrelsen att föranstalta.

Utdrag ur Arbetsordningen

för

Styrelsen för Föreningen Värnpligtens Vänner.

§ 5. Styrelsens i landsorten bosatte ledamöter, hvilka förväntas skola med stöd af sin personalkänedom verka för föreningens tillväxt, samt lemna styrelsen de upplysningar och det biträde, hvarom hon i särskilda fall kan finna sig föranlåten att anhålla, böra, der lokala och öfriga förhållanden sådant medgifva, söka hvar inom sin ort samla ledamöter af föreningen till rådplägning om förhållanden, som stå i samband med föreningens ändamål, sådant det bestämmes uti § 1 af föreningens stadgar, samt om lämpligaste sättet för detta ändamåls befrämjande. När på detta eller annat sätt ledamöter af föreningen till ett antal af minst trettio (30) inom en ort slutit sig tillsammans och inom sig valt en ordförande samt derom gjort anmälan till föreningens styrelse, anses de bilda sådan filialafdelning af föreningen, hvarom i § 2 af föreningens stadgar sägs. Ordföranden i sådan filialafdelning, i händelse han icke redan förut är ledamot af föreningens styrelse, inträder, efter för hvarje gång hos styrelsen skedd anmälan om valet, såsom själfskrifven styrelseledamot på sätt i stadgarnas § 2 bestämmes.

Anmälningar af personer, som önska inträda såsom ledamöter i *Föreningen Värnpligtens Vänner*, äfvensom andra meddelanden, hvilka afse befrämjandet af föreningens ändamål, kunna insändas under adress: *Sekreteraren i Styrelsen för Föreningen Värnpligtens Vänner, Stockholm.*

Den 1. Maj 1878 utgjorde antalet af föreningens ledamöter 2,746.

På Föreningen Värnpligtens Vänners förlag hafva förut utkommit och finnas hos alla bokhandlare i riket

Några ord i försvarsfrågan. Pris: 30 öre.

Om härordningsförslaget. Pris: 25 öre.

Våra fördomar: I. Indelta armén och indelningsverket.
Pris: 25 öre. — **II. Stam och beväring.** Pris: 25 öre.

Allmänna värnpligten. Föredrag af Ryttmästaren Richert von Koch. Pris: 25 öre.

Om 1871 och 1875 årens förslag till härordning. Pris: 30 öre.

Om försvarskraft och kostnad. Föredrag af Löjtn. G. Björlin. Pris: 30 öre.

Landförsvaret och dess ombildning. Af Kaptenen O. Lannerstjerna. Pris: 40 öre.

Föredrag inom Eslöfs flialafdelning. Af Kapten L. Bergström. Pris: 25 öre.

Penningen såsom försvarsmedel. Föredrag af Löjtn. G. Björlin. Pris: 25 öre.

Betraktelse öfver den politiska nödvändigheten, den ekonomiska möjligheten och de sociala fördelarne af en följdriktig tillämpning af den allmänna värnpligten. Af en f. d. militär. Pris: 25 öre.

Den eviga freden. En undersökning af C.—. Pris: 25 öre.

